

EESTI-ŠVEITSI KOOSTÖÖPROGRAMM
ESTONIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Projektimeeskonna koordinaator: Kadi Luht

Ekspertid: Helmo Käerdi ja Pille Tammper

Projektimeeskond: Margus Möldri, Janek Lass, Kätlin Vanari, Enn Eberg, Alar Valge,
Epp Näpp, Karin Liivaleht, Kairi Pruul

TALLINN 2012

SISUKORD

Sisukord	2
Mõisted ja lühendid	4
Sissejuhatus	5
1. Eesti haiglate ja hoolekandeesutuste töötajate haridus- ja kvalifikatsioonisüsteem	6
1.1. Tervishoiu- ja hoolekandeteenuse osutamisel osalevad töötajad	6
1.2. Haiglate ja hoolekandeesutuste töötajate haridussüsteem	6
Arst	6
Õde ja ämmaemand	8
Hooldaja	9
Sotsiaaltöötaja	13
Eripedagoog	13
Tegevusterapeut	13
Tegevusjuhendaja	14
2. Koolitussüsteemi vajaduste ja kogemuste analüüs	15
2.1. Tööandjate vajadused ja kohustused	15
2.2. Töötajate vajadused ja kohustused	18
2.3. Päästeasutuste poolsed vajadused ja kohustused	21
3. Koolitusprogrammi eesmärkide seadmine	23
3.1. Koolitusprogrammi väljatöötamise eesmärgid	23
3.2. Koolitusprogrammi sihtrühmad ja koolitusvajadus	24
Objekti tuleohutuskonsultant või -spetsialist	24
Vastutav isik	25

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Evakuatsioonijuht.....	25
Töötaja (põhiteenust pakkuv personal)	26
Tugipersonal (tugiteenuspersonal)	26
Kliendid ja patsiendid	27
4. Õppemeetodid ja -materjalid	30
4.1. Koolituse vormid ja õppemeetodite valik	30
4.2. Õppevahendite loomine ja kasutamine	32
5. Hindamismeetodid	34
5.1 Õpiväljundite saavutatuse hindamine.....	34
5.2. Koolituse läbimise tõendamine	34
Koolitusprogrammid	36
Haigla ja hoolekandetasutuse vastutava isiku koolitusprogramm	36
Objekti tuleohutuskonsultandi koolitusprogramm	38
Haigla ja hoolekandetasutuse töötaja koolitusprogramm.....	43
Haigla ja hoolekandetasutuse evakuatsioonijuhi koolitusprogramm	45

MÕISTED JA LÜHENDID

Asutus - halduslikke, majanduslikke, sotsiaalseid vm ülesandeid täitev iseseisev organisatsioon, institutsioon (tihti kuuluvad selle alla erinevad objektid, töötajad, kliendid jmt).

Objekt - üksus, mis hõlmab hooneid koos territooriumiga.

Ehitis - aluspinnasega kohtkindlalt ühendatud ja inimtegevuse tulemusena ehitatud terviklik asi, nt hoone või rajatis.

Vastutav isik - isik, kes tulenevalt õigusaktidest ning lepingulistest suhetest on vastutav objekti tuleohutuse eest, nt valdaja, omanik, haldaja.

Objekti tuleohutuskonsultant või ohutusspetsialist - objekti tuleohutuskorraldust teostav ja koordineeriv isik, kes omab vastavat väljaõpet ja tunnistust.

Evakuatsioonijuht - ohuolukorras asutuses/osakonnas evakuatsiooni korraldava ning juhtiva isik, kes on läbinud sellekohase väljaõppe töökohas.

Töötaja - hoones viibiv isik, kelle põhitööülesanne on osutada ravi- või hooldusteenust või osaleda selles, nt arst, õde, tegevusjuhendaja, hooldaja jne.

Tugipersonal - hoones tugiteenust osutav isik, nt koristaja, allrentnik, rentnik.

Pädev koolitusasutus - koolitab objektide tuleohutuskonsultante ja annab välja sellekohaseid tunnistusi, arendab ja kaasajastab koolitusprogramme ja -materjale, peab registrit, väljastab koolitusdokumente, nt kaart, kontrollib tuleohutus konsultantide pädevust.

Tuleohutusstrateegia - isikute ohutuse tagamiseks, tulekahjude ennetamiseks ja tulekahjude võimalike tagajärgede leevendamiseks koostatud tegevuskava.

Protseduur - konkreetne tegevus, mis on suunatud tuleohutusstrateegia elluviimiseks.

Tuleohutuspaigaldis - „Tuleohutuse seadusest“ tulenevalt seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuatsiooniks ja päästetööde läbiviimiseks.

EAP - õppemahu arvestusühik. Euroopa ainepunktisüsteemi ainepunkt (*European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS*) vastab 26 tunnile tööle, mille üliõpilane on õppeks kulutanud.

TÜ - Tartu Ülikool.

SKA – Sisekaitseakadeemia.

SiM – Siseministeerium.

SISSEJUHATUS

Käesolev töö on koostatud Sisekaitseakadeemia ja Päästeameti vahel 05. septembril 2011. a sõlmitud riigihankelepingu 7.1-14.1ML1 alusel. Päästeameti poolt välja kuulutatud hanke eesmärk oli selgitada välja tuleohutusega seonduv koolitusvajadus ning töötada välja haiglate ja hooldekodude eripärasid arvestav koolitussüsteem, mille alusel töötatakse hiljem välja koolitusmaterjalid (koolitusmaterjalide väljatöötamine ei kuulu käesoleva hanke hulka). Koolitussüsteemi väljatöötamisel on esmase tähtsusega tuleohutuslaste eriaspektide arvesse võtmine, tulenevalt haiglate ja hooldekodude funktsioonist, inimeste ja hoonete eripärasist jm teguritest.

Vastavalt lepingule oli töö jaotatud kahte etappi:

- 1) koolitussüsteemi väljatöötamiseks sisendi loomine: eripärade kaardistamine (03.10.2011-02.12.2011), mis hõlmab endas nii Eestis kui ka teistes riikides kasutatava koolitussüsteemi analüüsi, hetkeolukorra ja eripärade kaardistamist ning olemasolevate lahenduste probleemide ja positiivsete omaduste välja toomist ning koolituse sihtrühmade määramist;
- 2) koolitussüsteemi väljatöötamine vastavalt esimese etapi tulemusena välja pakutud sihtrühmade vajadustele (03.12.2011-29.02.2012).

1. EESTI HAIGLATE JA HOOLEKANDEASUTUSTE TÖÖTAJATE HARIDUS- JA KVALIFIKATSIOONISÜSTEEM

1.1. Tervishoiu- ja hoolekandeteenuse osutamisel osalevad töötajad

„Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse“¹ mõistes on tervishoiutöötaja arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis.

„Sotsiaalhoolekande seaduse“² alusel võib erihoolekandeteenust vahetult osutada füüsiline isik (edaspidi tegevusjuhendaja), kes vastab vähemalt ühele järgmistest nõuetest:

- tal peab olema vähemalt keskharidus ja ta peab olema läbinud sotsiaalministri poolt kehtestatud kava kohase 260-tunnise koolituse;
- tal peab olema riiklikult tunnustatud sotsiaaltöölane keskeri- või kõrgharidus;
- tal peab olema riiklikult tunnustatud eripedagoogika- või sotsiaalpedagoogika alane kõrgharidus;
- tal peab olema riiklikult tunnustatud tegevusteraapiaalane kõrgharidus;
- tal peab olema riiklikult tunnustatud tegevusjuhendamisalane kutsekeskharidus;
- tal peab olema riiklikult tunnustatud vaimse tervise õenduse alane keskeri- või kõrgharidus.

1.2. Haiglate ja hoolekandeadutuste töötajate haridussüsteem

Arst

Arstiks saab Eestis õppida Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas. „Ülikooliseaduse“ § 14 lõige 3 punkt 4 kohaselt kinnitab õppekavad ülikooli nõukogu³. „Tartu Ülikooli seaduse“ kohaselt

¹ Tervishoiuteenuste korraldamise seadus, RT I, 10.03.2011, 9, jõustumine 01.09.2011

² Sotsiaalhoolekande seadus, RT I, 30.12.2011, 47, jõustumine 09.01.2012

³ Ülikooliseadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122011007>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

vastutab õppekavade kinnitamise ja vastuvõtmise eest ülikooli akadeemiline otsustuskogu (senat)⁴.

Õppekavade sisulise ettevalmistusega tegeletakse teaduskonna tasemel. Arstiteaduskonna nõukogu võtab vastu arstiteaduskonna õppekavad ning residentuuri programmid, nendes tehtavad täiendused ja muudatused ning esitab need ülikooli nõukogule kinnitamiseks.⁵

Arstiteaduse õppekaval omandatakse arsti tööks vajalikud teoreetilised teadmised ja praktilised oskused. Praktika toimub haiglates ja teistes meditsiinasutustes. Nominaalne õppeaeg on 6 aastat (hambaarstil 5 aastat), mille lõpetamisel omandatakse arstikutse. Seejärel on võimalik spetsialiseeruda eriarstiks soovitud eriala residentuuris, kus õppeaeg on 3-5 aastat, või jätkata õpinguid doktorantuuris doktorikraadi saamiseks.⁶

Igal aastal võetakse arstiteaduskonda vastu 140 üliõpilast.⁷

Ohutuse teemat käsitletakse III õppeaastal aines Sissejuhatus keskkonna- ja tervishoidu, mille maht on 5 EAP. Õppeaine õpiväljundid on järgmised: tundma õppida keskkonnast tulenevaid ohutegureid ja neist tingitud terviseriske; tutvustada riskihindamise aluseid; võtta arvesse keskkonnategureid haiguste diagnoosimisel oma tulevases ametis; omandada keskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamise ja vältimise võimalusi.⁸ Aines käsitletakse järgnevaid teemasid: globaalsed keskkonnaprobleemid ja tervis; toit ja tervis; linnaõhk ja tervis; jäätmed ja tervis; elanike joogivesi ja tervis; keemilised ohutegurid töökeskkonnas; füüsikalised ohutegurid töökeskkonnas; bioloogilised ohutegurid töökeskkonnas; töökoha ergonoomia, füsioloogilised ohutegurid töökeskkonnas; keskkonna ja tervise vahelised seosed; keskkonnast tulenevate terviseriskide hindamise meetodika; patsiendi ohutus; tervisemõjud riskigruppides; keskkonnaseire ja tervisemõjud; vee kvaliteedi näitajad; keemilise riski hindamine töökeskkonnas; füüsikaliste tegurite hindamine töökeskkonnas; bioloogilise riski hindamine töökeskkonnas; psühholoogilised tegurid elu- ja töökeskkonnas; töötingimuste uurimine, riskide hindamine; tervishoiunõuded tervishoiuasutustele. Lisaks

⁴ Tartu Ülikooli seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/103032011023>

⁵ Tartu Ülikooli arstiteaduskonna põhimäärus, http://www.ut.ee/livlink_files/1214941.pdf

⁶ <https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/oppekava/OppekavaOtsi.faces>

⁷ https://www.is.ut.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.OK.VA&id_oppekava=479&kordi_pealehel=6&systeemi_s eaded=3,1,12,1&viida%20kaudu=1&sessioon=0

⁸ <https://www.is.ut.ee/pls/ois/!tere.tulemast>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

peavad üliõpilased tegema aine lõpuks töökoha riskianalüüsi. Õppejõududeks on ülikooli õppejõud, enamik arstiteaduskonna või muu sellega seotud lähedase eriala esindajad⁹.

Õde ja ämmaemand

Õeks ja ämmaemandaks saab õppida Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis ja Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis.

Tervishoiukõrgkoolide õppekavad kinnitab nõukogu, mis on kõrgkooli kõrgeim otsustuskogu. Õppekavade arendamise ja õppetöö korraldamise eest vastutab õppeosakond¹⁰.

Õe põhiõppe õppekava eesmärk on ette valmistada rahvusvaheliselt reguleeritud kutsealal erinevates tervishoiuvaldkondades edukalt tööle asuvaid üldõdesid, kellel on võimalus jätkata õpinguid õe või sellega lähedase kutse- või eriala magistriõppes. Õppe nominaalkestuseks on 3,5 aastat, lõpetamisel omandatavad oskused ja teadmised on üldõe tasemel.

Ämmaemanda õppekava eesmärk on ette valmistada ämmaemandaid rahvusvaheliselt reguleeritud kutsealal tööle asumiseks nii iseseisva spetsialisti kui multidistsiplinaarse tervishoiu meeskonna liikmena, kes on saanud ettevalmistuse ämmaemandusabi planeerimiseks, realiseerimiseks, hindamiseks ja dokumenteerimiseks tervishoiu erinevatel aladel arvestades üksikisiku, perekonna ning ühiskonna vajadusi.¹¹

Õpingute jätkamine on võimalik õe eriala koolituse õppekaval ja/või õenduse või teistel avatud magistriõppe õppekavadel. Erialane spetsialiseerumine on võimalik neljas erinevas valdkonnas: intensiivõendus, vaimse tervise õendus, terviseõendus, kliiniline õendus.¹²

Õdede põhiõppesse asub igal õppeaastal 300 üliõpilast, erialaõppe üliõpilasi on aastate lõikes erinevalt (mõne eriala õpe toimub üle aasta), keskmiselt võetakse erialaõppesse vastu igal aastal umbes 40 üliõpilast.

⁹ I etapi materjal

¹⁰ Tartu Tervishoiu Kõrgkooli põhimäärus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13137613>; Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli põhimäärus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13137601>

¹¹ (<http://www.nooruse.ee/?id=2100&lang=est>)

¹² Tartu Tervishoiu Kõrgkooli koduleht; <http://www.nooruse.ee/?id=2099&lang=est>;
<http://www.nooruse.ee/?id=2034&lang=est>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Õdede põhiõppe õppekavas õpetatakse ohutust väga väikeses mahus. Näiteks Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli õdede õppekavale tuginevalt õpetatakse ohutust õppeaine Õendustoimingud raames, mille kogumaht on 4 EAP ja mille eesmärgiks on selgitada infektsioonikontrolli aluseid ja õpetada õendustoiminguid kasutades ergonoomilisi töövõtteid ja esmaabi, ja milles üheks õpiväljundiks on „*teab vajalikke nakkustõrjemeetodeid haiglainfektsioonide ennetamisel tagamaks patsiendi/kliendi ja personali ohutut keskkonda*“.

13

Ämmaemandate õppes on mainitud ohutuse teemat aines Rahvatervis, kus üheks õpiväljundiks on oskus hinnata töökeskkonna riske ja edendada inimeste heaolu, ohutust ning turvalisust töökohal¹⁴.

Terviseõe erialaõppes (jätkuõpe) on õppeained Töetervishoiu olemus ja erisused ning Keskkonnast tingitud terviseprobleemid. Teemad, mida antud ainetes käsitletakse, on seotud siiski töetervishoiu teemaga ja õppejõududeks meedikud.¹⁵

Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis käsitletakse õe ja ämmaemanda põhiõppes töökeskkonna riske ja riskianalüüse Rahvatervise aines mitme teema all (töetervishoiualaseid loenguid ja seminare on kokku 8 auditoorset tundi, pluss iseseisev töö). Õnnetusjuhtumite puhust käitumist õppekavas eraldi ei käsitleta¹⁶.

Hooldaja

Sotsiaalhooldaja, hooldaja ja hooldusõe eriala lõpetanud saavad kutsehariduse. Õpe kestab üldjuhul 2 aastat.

Hooldustöötaja on tervishoiu ja hoolekande esmatasandi töötaja, kelle töö eesmärgiks on abistada abivajajat tervisekahjustuste, funktsionaalsete häirete ja rehabilitatsiooni korral, toetades abivajajate füüsiliste ja psühhosotsiaalsete vajaduste rahuldamist. Ta aitab haigel ja erivajadusega inimesel tervist taastada, saavutada ja säilitada ning toetada teda surma lähenedes. Hooldustöötaja töötab erineva ea ja kultuuritaustaga inimestega, kes oma elusituatsiooni tõttu vajavad abi, hooldusõendust või tuge.

¹³Tallinna Tervishoiu Kõrgkool http://www.ttk.ee/public/OE_Oppekava_2011_EHIS.pdf

¹⁴ (<http://www.nooruse.ee/?id=2100&lang=est>)

¹⁵ Tallinna Tervishoiu Kõrgkool; http://www.ttk.ee/public/oe_oppekava_4_5.pdf

¹⁶ Tartu Tervishoiu Kõrgkooli koduleht; <http://www.nooruse.ee/?id=2099&lang=est>;
<http://www.nooruse.ee/?id=2034&lang=est>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Hooldustöötaja valdab erinevaid meetodeid abivajaja hooldamisel, juhendamisel ja rehabilitatsioonis.

Kooli lõpetamisel on võimalik asuda tööle tervishoiuasutusse, institutsionaalsesse hooldekandesse või avahooldusesse.

Enamlevinud ametinimetused on: hooldusõde, hooldaja ja hooldustöötaja, sotsiaalhooldaja.

Õppima asumiseks vajalik baasharidus on enamasti keskharidus, kuid on ka sellest erisusi.

Õpet pakutakse järgmistes haridusasutustes (koos lühikese taustaülevaatega antud kooli kohta):

1. Tallinna Pedagoogiline Seminar

Hooldustöötaja erialale võetakse vastu keskharidusega üle 18-aastaseid õppijaid. Hooldustöötaja erialal on õppeaeg 2 aastat (80 AP), õpe toimub ainult kaugõppe vormis.¹⁷

2. Kuressaare Ametikool

Keskhariduse baasil toimuv õpe. Hooldustöötaja (täiskasvanuhooldus) eriala õppekava koostamise aluseks on võetud hooldustöötaja eriala riiklik õppekava; õppe kestvuseks 40 õppenädalat ehk 1 aasta.¹⁸

3. Tartu Tervishoiu Kõrgkool

Keskhariduse baasil toimuv õpe. Õppe pikkus on 2 aastat (80 ÕN).¹⁹

4. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool

Õppeaeg hooldustöötaja kutseõppes on 2 aastat, mille jooksul omandatakse põhiteadmised vastavalt kutsekvalifikatsioonist tulenevatele nõuetele ning kooli lõpetanu saab kutseõppe läbimist tõendava tunnistuse²⁰.

5. Pärnumaa Kutsehariduskeskus

Keskhariduse baasil toimuv kutseõpe (sesoonõpe). Õppeaeg on 2 aastat. Eesmärgiks on võimaldada õppijal omandada teadmised, oskused ja hoiakud tööks hooldusteenuse pakkujana

¹⁷ http://www.tps.edu.ee/uus/index.php?option=com_content&view=article&id=1307&Itemid=286

¹⁸ http://www.ametikool.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=312&Itemid=251

¹⁹ <http://www.nooruse.ee/?id=2097&lang=est>

²⁰ <http://www.ttk.ee/index.php?id=160695>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

ning luua eeldused õpingute jätkamiseks ja elukestvaks õppeks; tagada võimalused keskkhariduse järgseks õppeks ka töö kõrvalt.²¹

6. Lääne - Viru Rakenduskõrgkool

Vastu võetakse õppijaid keskkhariduse baasil. Hooldustöötaja õppeaeg on 2 aastat. Koolitus on mõeldud sotsiaal- või tervishoiuasutuses ning avahoolduses hooldajana, sotsiaalhooldajana, hooldusõena ja hooldustöötajana töötavatele inimestele, kellel pole vastavat kutseharidust. Õppetöö toimub sessioonidena (6 korda aastas toimub üks nädal õppetööd).²²

7. Põltsamaa Ametikool

Õpe keskkhariduse omandanutele. Õppeaeg 2 aastat, kogemuse ja praktika või töökoha olemasolu korral on seda võimalik arvestada VÕTA raames ja läbida kursus ka lühendatud korras, näiteks 1 aasta jooksul.²³

8. Valgamaa Kutseõppekeskus

Põhihariduse baasil kutseõpe. Õppeaeg on 2 aastat, õpilane peab olema vähemalt 18-aastane. Õppetöö toimub kaugõppe vormis ühel nädalal kuus²⁴.

Hooldustöötaja kutseõppe kohti on rahastatud riigi poolt igal aastal umbes 300 (kokku kõikides koolides, igas koolis enamasti üks õppegrupp).

Hooldajate õppekavade aluseks on hooldustöötajate eriala riiklik õppekava (Haridus- ja teadusministri 05.02.2008 määrus nr 6). Nimetatud õppekavas õpetatakse ohutuse teemat aines Töökeskkonna ohutus.

Riikliku õppekava kohaselt taotletakse, et antud aine läbimisel õppija teab ja tunneb töökeskkonda reguleerivat seadusandlust; tööandja ja töövõtja kohustusi ja õigusi töökeskkonna ohutuse, tööõnnetuste ja kutsehaiguste osas; esmaabi üldisi põhimõtteid; keskkonna probleeme ja säästva arengu põhimõtteid ning oskab hinnata töökeskkonna ohutegureid; neid vältida ja nende mõju vähendada; järgida kutsealaga seotud ohutus- ja hügieeninõudeid; käituda ohuolukorras, aidata abivajajat; anda esmaabi; kasutada

²¹ http://www.hariduskeskus.ee/images/stories/oppekavad/412_hooldustootaja_3200.pdf

²² <http://www.lvrkk.ee/index.php?lang=est&main=677>

²³ <http://pkpk.ee/?pg=/2/2/2&l=et>

²⁴ http://www.valgamaa.kok.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=348

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

esmaabivahendeid töökohas; koostada koduapteeki; järgida jäätmekäitluse keskkonnasäästlikke põhimõtteid.²⁵

Koolide õppekavades täpsemalt antud teemat pole lahti kirjutatud, iseseisvate tööde ja lugemise teemades kajastuvad ohutuse teemad pigem läbi töökeskkonna ohtude ja riskide kirjeldamise, jäätmemajanduse ja esmaabi osutamise. Teemade käsitus on enamasti teoreetiline, praktilised harjutused on vaid esmaabiga seotud. Mõne kooli õppekavades on eraldi välja toodud käsitletava teemana Õnnetusoht ja käitumine ohuolukorras, ja see, et õpilane peale aine läbimist oskab käituda ohuolukorras, samas on kogu aine planeeritud teoreetilisena. Näiteks väljavõtte ühe kooli hooldustöötaja õppekavas olevast ainek:

Aine nimetus: Töökeskkond

Eesmärk: õpetamisega taotletakse, et õppija omandab teadmised töökeskkonnas esinevatest ohuteguritest ja säästvast arengust, oskab vältida ohte ning käituda ohu ja tööõnnetuste korral.

Hinnatavateks õpitulemusteks:

Õppija teab ja tunneb:

- töökeskkonda reguleerivat seadusandlust;
- tööandja ja töövõtja kohustusi ja õigusi töökeskkonna ohutuse, tööõnnetuste ja kutsehaiguste osas;
- esmaabi üldisi põhimõtteid;
- keskkonnaprobleeme ja säästva arengu põhimõtteid.

Õppija oskab:

- hinnata töökeskkonna ohutegureid, neid vältida ja nende mõju vähendada;
- järgida kutsealaga seotud tööohutus- ja hügieeninõudeid;
- käituda ohuolukorras, aidata abivajajat, anda esmaabi;
- kasutada esmaabivahendeid töökohas, koostada koduapteeki;
- järgida jäätmekäitluse keskkonnasäästlikke põhimõtteid.

Hindamine: Mooduli hinne kujuneb kursuse kokkuvõtva hinde tulemusena.

Hinnatav teema: I Töötervishoid ja tööohutus

- kirjalik test töökeskkonnast;
- suuline kontroll - tööohutuse ja töötervishoiu tagamise meetmed;
- kontrolltöö - töökeskkonna ohutegurid, nende vältimine;
- kontrolltöö - tervisekontroll;
- valikvastustega test - tööandja ja töötaja kohustused ja õigused;

²⁵ <http://www.ekk.edu.ee/95153>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- referaat - õnnetusohu ja käitumine ohuolukorras;
- referaat - tööõnnetus ja kutschaigus.²⁶

Sotsiaaltöötaja

Tartu Ülikoolis²⁷ on võimalik omandada sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika 3-aastases õppes bakalaureusekraad (otseseid viiteid ohutusteema käsitlusele pole, valikaine Kriisisekkumine on keskendunud peamiselt suitsiidi temaatikale). Sotsiaaltöö eriala on Tallinna Ülikoolis (180 EAP, otseseid viiteid ohutusteemadele õppekavas ei leidu, on vaid erinevate sihtrühmade probleemid, millest võivad olla tingitud ka ohutusega seotud probleemid²⁸), Tallinna Pedagoogilises Seminaris (180 EAP, õppekavas ohutuse teemadele otsesed viited puuduvad, võimalikud käsitluskohad on vaba- ja valikainetes Kriminaalpreventsioon ja Kriistöö²⁹) ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis (180 EAP, õppekavas ohutuse teemadele viited puuduvad³⁰).

Eripedagoog

Eripedagoogika erialal on võimalik omandada kõrgharidus Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis bakalaureuse- ja magistriõppes. Bakalaureuseõppe maht on 180 EAP. Õppekavades on käsitletud erinevate puuderühmade omapärasid, mis on olulised ka ohusituatsioonides, kuid ohuolukordadest ja ohutuse tagamist puudutavatest teemadest õppekavades viiteid ei leidu.

Tegevusterapeut

Tegevusterapeute õpetatakse Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis.

²⁶ Põltsamaa Ametikool, <http://pkpk.ee/?pg=/2/2/2&l=et>

²⁷ <http://www.ut.ee/44280>

²⁸ <http://www.tlu.ee/files/arts/7987/Sotsibd1cbfee86e81aa11afe565745157066.pdf>

²⁹ http://www.tps.edu.ee/uus/images/sotsiaaltoo-dokumendid/sotsiaaltoo_2011.pdf

³⁰ <http://www.lvrkk.ee/index.php?main=677>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Tegevusterapeut on erialase kõrgharidusega tegevuse ja tegevusvõime spetsialist, kes kasutab oma töös igapäevategevusi. Tegevusteraapia keskendub isikule, soovides säilitada või saavutada isiku optimaalne funktsionaalne võime ja elukvaliteet tema tavalises igapäevaelus ja tema loomulikus keskkonnas. Tegevusterapeutid võivad töötada haiglates, sotsiaal- ja tervishoiuasutustes, avahoolduses, lasteaedades, koolides, hooldekodudes, taastusravimeeskonna liikmena või iseseisva spetsialistina. Õppe maht on 240 EAP.

Ohutusteema on mainitud ainetes Ergonoomika ja töötervishoid ning Professionaalne areng. Teemade sõnastus on üldine, puuduvad viited võimaliku tuleohutusteema käsitlusele (nt õpiväljundiks on: „omab teadmisi töökeskkonna ohuteguritest“)³¹.

Tegevusterapeute võetakse vastu riigi poolt rahastatavatele kohtadele igal aastal 12-15.

Tegevusjuhendaja

Tegevusjuhendaja täiendkoolitust pakuvad hetkel Tartu Ülikooli Pärnu kolledž ja Tervise Arengu Instituudi Koolituskeskus. Tegevusjuhendaja koolitusprogramm on kehtestatud Sotsiaalministri määrusega³². Programm on mõeldud erihoolekandeteenust osutavate asutuste töötajate koolitamiseks. Kursuse läbinu omandab teadmised ja oskused psüühilise erivajadusega inimestega töötamiseks, sh nende tegevusvõime hindamiseks vastavalt nende erivajadustele, psüühilise erivajadusega inimestele tegevusplaani koostamiseks ning selle alusel igapäevase töö organiseerimiseks teenust saavate isikutega, samuti erinevate loovtegevuste juhendamiseks rühmas ja isikute probleemse käitumise juhtimiseks ning tegevuste dokumenteerimiseks³³. Kursuse maht on keskmiselt 10 EAP, õppes ei ole ohutusega seotud teemasid.

³¹ Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, http://www.ttk.ee/public/Tegevusterapeudi_oppekava_2011_EHIS_ver2.pdf

³² Tegevusjuhendajate koolituse ja täienduskoolituste kavade kehtestamine, RTL 2009, 31, 405, jõustunud 03.04.2009

³³ http://www.pc.ut.ee/et/taiendus%F5pe/tegevusjuhendajate-koolitus_0

2. KOOLITUSSÜSTEEMI VAJADUSTE JA KOGEMUSTE ANALÜÜS

2.1. Tööandjate vajadused ja kohustused

Seadusandja on reguleerinud asutuse ja ettevõtte kohustused oma personali koolitamisel ja juhendamisel, samas ei ole reguleeritud, mil viisil määratud kohustusi tuleb täita ega määratletud ka nõuete täitmise taset.

„Tuleohutuse seaduse“ § 3 lõike 2 kohaselt on ettevõtte või asutuse juht kohustatud korraldama töötajatele või teenistujatele enne tööle asumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastava tuleohutuse koolituse ning vähemalt kord aastas töötajatele õppuse evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise kohta, samuti peab juht tutvustama töötajale tuleohutusnõudeid lähtuvalt tema töö iseloomust ja – kohast ning kontrollima nende täitmist, lisaks tagama töötajatele tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kättesaadavuse ja kasutamisoskuse ning teavitama töötajaid võimalikust tuleohust ning tulekahju vältimise meetmetest.

Tulenevalt „Tuleohutuse seaduse“ § 4 lõikest 4 on Siseministri määrusega „Nõuded enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumidele“ haiglad ja hoolekandeesutused, kus viibib püsivalt kümme või enam isikut, kes ei suuda iseseisvalt või ilma kõrvalise abita evakueeruda, tuleohutusaruande koostamise kohuslased. Sellest tulenevalt on nimetatud asutused ka tulekahju korral tegutsemise plaani koostamise kohuslased. Plaani koostamine on käsitletud Siseministri määruses nr 43 - „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“.

Määruses käsitletuna peab plaan sisaldama vähemalt järgnevalt nimetatud informatsiooni:

Tegevuskava sisaldab järgmist informatsiooni:

- evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemist mõjutavate andmete kirjeldust;

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- ettevõtte või asutuse tuleohtlikkuse kirjeldust;
- tulekahjust teavitamise juhust;
- evakuatsiooni läbiviimise juhust;
- tulekahju korral tegutsemise juhust;
- päästemeeskonnaga tehtava koostöö juhust.

Evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemist mõjutavate andmete kirjeldus sisaldab:

- ehitise tuleohutuse liigitusest tulenevat kasutusviisi ja kasutamisetarvet ning samuti ehitise tuleohuklassi, kui tegemist on tööstus-, laohoone või garaažiga;
- ehitise korruste arvu, üldpindala ja korrusepindala (-sid);
- ehitise kasutamise kellaegasid;
- kasutajate arvu vastavalt ehitise kasutuskorrale hommikul või päeval ja öhtusel või öisel ajal;
- ehitises viibivate inimeste arvu, kes ei ole võimelised iseseisvalt evakueeruma;
- andmeid sisevalvepersonali või turvatöötajate olemasolu ja nende arvu kohta;
- evakuatsiooniteid ja -pääse, hädaväljapääse ning nende asukohtasid;
- evakueerumise ja evakueerimise võimalusi ühest tuletõkkeseptsioonist teise või muusse ohutusse kohta ehitises;
- esmaseid tulekustutusvahendeid ja tuleohutuspaigaldisi ning nende asukohtasid;
- esmaabivahendeid, individuaalseid kaitse- ja päästevahendeid või muid abivahendeid evakuatsiooni ohutuse tagamiseks ning nende asukohtasid;
- muid andmeid, mis mõjutavad evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemist.

Ettevõtte või asutuse tuleohtlikkuse kirjeldus sisaldab:

- andmeid ehitises toimivate tegevuste ja protsesside tule- ja plahvatusohtlikkuse kohta ning sellega kaasnevate ohtude ennetamise meetmeid;
- andmeid hoitavate põlevmaterjalide ja ohtlike ainete kohta ning juhiseid ja meetmeid nende ohutuks hoidmiseks;
- ettevõtte või asutuse tõenäolisemaid tulekahju stsenaariume koos kirjeldusega ning tulekahju vältimise meetmeid.

Tulekahjust teavitamise juhust sisaldab:

- ehitises ja ohualas viibivate inimeste tulekahjust teavitamise korda;
- töötajate omavahelise kommunikatsiooni korda;
- tulekahjuteate kontrollimise korda;

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- tulekahjuteate Häirekeskusele edastamise korda.

Evakuatsiooni läbiviimise juhised sisaldab:

- evakuatsiooni algatamise ning kõikide ehitises viibivate inimeste evakueerumise ja evakueerimise korraldust, sealhulgas vajadusel arvestades hoones viibivate isikute erivajadustega;
- evakueerunute ja evakueeritute kogunemiskohta;
- töötajate, eelkooliealiste laste, õpilaste või hoolealuste loenduse korda.

Ettevõtte või asutuse evakuatsiooni läbiviimise juhises ei arvestata päästkeskuse päästemeeskonna poolse evakuatsiooni läbiviimisega.

Tulekahju korral tegutsemise juhised sisaldab:

- tulekahju korral tegutsemise juhtimise korraldust;
- esmaste tulekustutusvahendite ja tuleohutuspaigaldiste kasutamist;
- tulekahju leviku piiramise meetmeid;
- tehnoloogiliste seadmete või protsesside puhul nende ohutuks tegemise korraldust;
- muid juhiseid tulekahju korral tegutsemiseks.

Päästemeeskonnaga tehtava koostöö juhised sisaldab:

- päästemeeskonna vastuvõtu kohti ettevõtte või asutuse territooriumil ja sisenemisteid ehitises;
- päästemeeskonna informeerimise korraldust tulekahju asukohast ja ulatusest ning inimeste viibimisest ohualas;
- päästemeeskonna informeerimise korraldust peakilpide, sprinkleri keskuse, tuletõrjevooliku süsteemi keskuse, tulekustutuse tugipunktide, tuletõrje- ja päästevahendite juhtimiskeskuse ja automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadme, päästeautoga hoone sisese tuleohutuspaigaldistega liitumiskohtade asukohtadest ning tuletõrje veevarustusest;
- päästemeeskonna informeerimise korraldust ettevõttes või asutuses paiknevatest põlevmaterjalidest, ohtlikest ainetest või muudest ohtudest.

Nimetatud määrusest tulenevalt koosneb plaan evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise tegevuskavast ning skeemidest. Nimetatud määruses ära toodud evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast, teoreetiline osa peab sisaldama sama määruse lisa 2 andmetel järgmisi teemasid ja alapunkte:

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Teema 1. Tuleohutusosalane teadlikkus

1. tulekahju olemus ja selle areng;
2. tulekahjuga kaasnevad ohud ning võimalikud tagajärjed inimesele, varale ja keskkonnale;
3. tulekahju tekkimise võimalikud põhjused;
4. tulekahju kustutamise põhi- ja ohutusreeglid.

Teema 2. Evakuatsioon

1. ohutu evakuatsiooni põhimõtted;
2. evakuatsioonitee läbimine ja selle märgistuse jälgimine;
3. inimeste evakueerimine.

Teema 3. Tulekahju korral käitumine ja tegutsemine

1. inimeste päästmine ohustatud alast;
2. inimeste teavitamine tulekahjust;
3. tulekahjusignalisatsiooni kasutamise põhimõtted;
4. tulekahju teate edastamine Häirekeskusesse ja selle sisu;
5. esmaste tulekustutusvahendite ja tuleohutuspaigaldiste kasutamise põhimõtted.

Eelnevalt välja toodud plaani ning õppuse teoreetilise osa teemad peavad olema aluseks tuleohutuskonsultandi poolt koostatavatele materjalidele ning koolitussüsteem peab andma vajalikud teadmised ja oskused selliste dokumentide koostamiseks konkreetsel objektil.

2.2. Töötajate vajadused ja kohustused

Tulenevalt „Tuleohutuse seaduse“ § 3 lg 1 on isik kohustatud: järgima tuleohutusnõudeid; kontrollima tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi, seadme ja nende kasutamise ohutust ja nõuetekohasust (edaspidi enesekontroll); tagama küttesüsteemi, grillseade ja muude seadmete ja paigaldiste kasutamisel ning küttekoldevälise tule ja tuletöö tegemisel ohutuse inimese elule, varale ja keskkonnale; tagama ehitises nõutavate päästevahendite ja ehitises nõutavate tuleohutuspaigaldiste olemasolu ja korrashoiu; rakendama tulekahju tekkimist vältivaid meetmeid ning hoiduma tegevusest, mis võib põhjustada tulekahju; tagama ohutu evakuatsiooni; teavitama isikute elu ja tervist ähvardavast ohust ettevõtte või asutuse juhti ning Päästeametit; rakendama tulekahju leviku takistamiseks ja tulekahju kustutamiseks esmaseid meetmeid; teadma oma kohustusi tulekahju korral; tulekahju avastamisel teatama sellest viivitamata Euroopa ühtsel hädaabinumbril 112; abistama riiklikku järelevalvet teostavat ametiisikut igakülgset järelevalvet teostamisel ja tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel, säilitades põhjuste väljaselgitamiseni tulekahju tagajärjel tekkinud olukorra,

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

kui see ei põhjusta edasisi kahjustusi; täitma riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutusi tähtaegselt. Eelneva uurimuse käigus püüti välja selgitada, kas haiglates ja hooldekodudes on personal sellisteks tegevusteks ette valmistatud ning toime tulev.

Hoolekandeesutustes on nii lamajaid kui mittelamajaid. Ise liikuvatest klientidest/patsientidest enamik on kas liikumishäirega (st liiguvad aeglaselt, abivahendeid kasutades) või vaimse tervise häirega ning vajavad juhendamist juba igapäevases tavarutiinis. Hooned on pigem keerukad nii evakueerimise kui ka järelvalve seisukohast, seda eriti öisel ajal, kui valvepersonali on 1-2 inimest mitme hoone või osakonna peale.

Kandevahendeid on vaid mõnel asutustel, kuid nende olemasolu vajadusest saab personal aru. Enamasti on kandevahendite puudumise põhjuseks rahalised vahendid – st vajadust nähakse, kuid pole raha, mille eest osta. Samas on õigustatud küsimus, et kuidas suudab 1-2 isikut ka abivahendite olemasolul lamajaid evakueerida, sest paljud hooned on mitmekorruselised ja treppidega.

Koolitusi pole korrapäraselt toimunud enamikus küsitlemise läbinud asutustes. Läbiviidud koolitused on eri taseme ja sisuga. Koolituste läbiviijad on samuti väga erinevad ning seetõttu on küsitav mõnel juhul nende kasulikkus (nt tööülesannete tõttu õpetab kasutama ATSi, aga ise pole kordagi tuleohutuse koolitustel osalenud või õpetab tervishoiukõrgkoolis, aga ise pole tuleohutusosalast koolitust läbinud). Evakuatsiooniõppustega on olukord sarnane – see on toimunud vaid mõnes asutustes.

Kogu tuleohutuse eest vastutamine ning selle mõtestamine on lahendatud erinevalt. Paljudel juhtudel on tuleohutuse eest vastutav administratsiooni esindaja või haldusjuht, kes aga töötab vaid tavatööajal. Õhtusel ja öisel ajal konkreetset vastutajat sageli pole ja selle ajaperioodi käitumismustrit pole kujunenud.

Nii õppuseid kui koolitusi peetakse vajalikuks, kuid taas on probleemiks nende rahastamine. Õppe sisu osas on erinevad arvamused. Ühise joonena läbib soov praktiliselt asju läbi teha. Praktika sisu osas arvamused erinevad – mõned peavad vajalikuks tule kustutamise õppimist, mõned evakuatsiooni harjutamist. Arvatakse, et evakuatsiooni õppust võiks läbi viia sellisena, et see meenutaks võimalikult palju igapäevasituatsiooni. Kui kasutatakse väljastpoolt asutust nn libahoolealuseid, siis need liiguvad ja saavad aru, hoolealused aga mitte; samas oma hoolealused aga pole alati motiveeritud õppustel osalema. E-õpe ei ole

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

hoolekandeesutustes atraktiivne, ilmselt on probleemiks ka personali vanus, samas on haiglad e-õppest just eriti huvitatud, sest nende jaoks on arvuti kasutamine igapäevane tööülesanne ning nii on lihtsam leida aega n.ö õppimiseks. Kuid ühtsest õppematerjalist on kõik osapooled huvitatud.

Esile tulnud probleemid lühidalt on järgmised:

- evakueerimine öisel ajal üliväheste ressurssidega;
- kandevahendite puudus ja nende juurde muretsemine;
- koolituste läbiviijate kvaliteet;
- vastutuse, käitumistaktika ebamäärasus (eriti öisel ajal);
- tuleohutuskoolituste rahastamise küsimus;
- õppuste ja koolituste läbiviimise meetoodika.

Uurimuse tulemusena on võimalik üldistavalt märkida järgnevalt: personalile on koolitustest kõige rohkem meelde jäänud, et tulekahju areneb ohtlikuks 5 minuti jooksul, enamik personalist on saanud proovida tulekustuti kasutamist (üldjuhul vaid ühte tüüpi kustutit ja puudub informatsioon, kas see kustuti on sarnane objektile kasutuselolevatele, mistõttu on võimalik, et realses olukorras kasutades ei ole kustuti ning kustutusaine sama, mis harjutamisel) ning teatakse, et objektile on olemas juhend, kuidas tulekahju korral käituda (üldjuhul selle sisu peast ei teata).

Järgnevalt märgime ära olulisemad järeldused eeltoodust koolitatava sihtrühma kohta.

Emotsionaalseid seisukohti ja huvi teema vastu peetakse oluliseks vastutavate isikute poolt, enamiku tavapersonali jaoks on olnud varasem kokkupuude vaid tüütu kohustus. Teema on üldjoontes oluline, kuid sisulise süvenemiseni ei ole jõutud (erinevatel põhjustel).

Sihtrühma sotsiodemograafilised tunnused. Sihtrühm on laias laastus jagunenud kaheks: administratiivtöötajad ja tervishoiu-/hoolekandetöötajad. Administratiivtöötajad omavad tihti suuremat vastutust, kuid ei viibi asutuses koha peal, st nende poolt realselt tehtavaid tegevusi on vähe. Tervishoiu-/hoolekandetöötajad viibivad vahetustega 24 h objektile ning puutuvad otseselt kokku ohtude ning abivajajatega. Tervishoiu ja hoolekandeteenuseid osutavad isikud võib jagada järgnevasse gruppidesse: arstid, õed ning hooldajad ja abipersonal. Arstid tegelevad peamiselt ravimisega, nende tööaeg on mõningatel juhtudel sarnane administratiivtöötajate tööajaga (eriti asutustes, mille tegevus pole seotud aktiivraviga) ning konkreetne kokkupuude ning huvi tuleohutuse vastu ei ole üldjuhul kinnitust leidnud. Ka pole neid objektile alati ööpäevaringselt. Õed ja hooldajad viibivad hoones kõige rohkem ning

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

on tuleohutusega seotud ohte endale rohkem teadvustanud. Abipersonal objektidel on tihti ostetud väljastpoolt teenuse pakkujalt ning seetõttu vahetub kiiresti ega oma üldjuhul väga head ülevaadet tuleohutusalaalastest probleemidest ning aspektidest objektil. Suurema osa sihtrühmast moodustavad naised, kelle vanus on väga erinev. Ka nende taustateadmised ja varasemad koolitused ning teemaga kokkupuutumine on erinev. Personal on nii eesti- kui ka venekeelne, st vajadus on vähemalt kakskeelse koolituse järele. Emakeeles läbi viidud koolitused (selgitused) on paremini mõistetavad ja motiveerivad isikuid ka õpitut reaalsuses rakendama.

Teema käsitlemine on sõltuv konkreetsest sihtrühmast: vastutavatele isikutele pigem teoreetiline õigusruumi, protseduure jmt puudutav õpe, tervishoiu- ja hooldusteenust osutavatele isikutele lihtsama teemakäsitlusega õpe, konkreetne ning praktilise suunaga. Jälgida tuleb, et õpetatav käitumistaktika oleks reaalses elus ka töötajate poolt rakendatav.

Abstraktse teema näitlikustamine. Üldjuhul on näitlikustamist vaja teha nii palju kui võimalik, sest valdkond ja teema on sihtrühmale võõras ning vajab mõistmist. Näitlikustada tuleb objekti põhiselt – st iga käitumistaktika kirjeldamiseks peab lisanduma näide, mis seob teema õppijate igapäevatööga. Näiteks pole mõtet tuua näiteid kaubanduse tuleohutusest, kui õpetatakse haigla ja hoolekandetasutuste töötajatele tuleohutust.

2.3. Päästetasutuste poolsed vajadused ja kohustused

Päästetasutuste poolsete vajaduste välja selgitamiseks viidi I etapis läbi uurimus, mille tulemused lühidalt on järgnevalt kajastatud. Küsitluses osalenud päästetöötajate kokkupuude haiglate ja hoolekandetasutustega oli üsna vähene. Personaliga läbi viidud intervjuudest ilmsel, et peamiselt puututakse päästetöötajatega kokku tuleohutusülevaatus käigus (inspektoriga), Põhja-Eesti Päästkeskuse territooriumil ka kriisireguleerimisbüroo töötajatega tuleohutuse ja evakuatsiooni puutuvate teemadega seoses, samas valdkonnas puututakse Lõuna-Eesti piirkonnas kokku ennetustöö büroo töötajatega. Reaalses elus on kõige suurem roll Häirekeskuse ja päästetööde osakonna töötajatel, mistõttu küsitluse valimi moodustasidki peamiselt päästetööde valdkonna töötajad.

Peamiseks vajaduseks tõid päästetöötajad välja, et personal peab olema pädev vastama hoones viibivate inimeste, tuleallika ning automaatse tulekahjusignalisatsiooni tööd puudutavatele küsimustele. Viidatakse, et tihti ei ole päästetöötajale vastu tulev töötaja pädev andma

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

informatsiooni ühel või mitmel eelpool nimetatud teemal. Eriti puudutab see asutusi, kus on päästetöötajaga suhtlemine väljakutse korral tehtud valvuri või turvatöötaja ülesandeks, kuid valvur ei oma ülevaadet hoones viibivate inimeste füüsilisest ega vaimsest seisundist ning klientide ja personali hulgast. Mitmetel puhkudel ei oska personal ATS keskseadmega tööd teha ega juhendada päästetöötajatele optimaalseimat teekonda abivajaja või tulekoldeni.

Oluline on ka personali teadlikkus evakuatsiooni korraldusest ja kogunemiskohadest, sest päästetöötaja ei pruugi olla teadlik konkreetse asutuse evakuatsioonistrateegiast ega kogunemiskohtadest ja seetõttu on raskendatud evakuatsiooni korraldamine koostööna.

Häirekeskusesse helistavad isikud peaksid olema konkreetse olukorraga väga hästi kursis ning suutma vastata kõigile olulistele punktidele, probleemid tekivad olukorras, kus palutakse kellelgi helistada, aga nimetatud isikul puudub ülevaade olukorrast ning objekti abi vajadusest, mis raskendab päästekorraldajal vajaliku abi väljasaatmist.

Klientide ja patsientide teadlikkusest ning oskustest peetakse oluliseks, et isikud oleksid ette valmistatud ohuolukorras käitumiseks ning oleksid sõltuvalt oma seisundist võimalikult hästi informeeritud konkreetsetest tegevustest ja kogunemiskohtadest ohusituatsioonis. Võimaluse korral võiksid kliendid ka personali abistada, aga see pole primaarne, esmatähtis on, et nad mõistaksid olukorda ning neile määratud tegevuste täitmist (liikumine kogunemiskohta ja seal viibimine, rahulik olek).

3. KOOLITUSPROGRAMMI EESMÄRKIDE SEADMINE

3.1. Koolitusprogrammi väljatöötamise eesmärgid

Lepingust tulenevalt on koolitussüsteemi väljatöötamise strateegiliseks eesmärkideks:

- anda haiglate ja hooldekodude personalile teadmised tulekahju tekkepõhjustest, arengust ja tagajärgedest, tuleohutuspaigaldistest, esmastest kustutusvahenditest ja nende kasutamisest, koostööst päästemeeskonnaga ning hooldekodude ja haiglate jaoks sobivatest evakuatsioonilahendustest ja -vahenditest (päästevaip, -tekk jne);
- tõsta haiglate ja hooldekodude personali suutlikkust tuleohu korral kiiresti ja adekvaatselt tegutseda;
- tõsta klientide teadlikkust tuleohu tekkimise vältimiseks, ohu korral käitumisel ning võimalusel teiste isikute abistamisel;
- luua sisend seadusandlikule regulatsioonile, mille kaudu rakenduks haiglatele ja hooldekodudele seaduslik nõue täita oma spetsiifikast tulenevaid koolituskohustusi.

Projektmeeskond toob välja töö I etapi tegevustest lähtuvalt koolitussüsteemi väljatöötamiseks järgmised põhimõtted:

- koolitussüsteem peab tagama kõigile haiglatele ja hooldekodudele kvaliteetse, objektide eripära arvestava ning ühtsetel alustel toimiva koolituse;
- koolitussüsteem peab tagama kvalifitseeritud tuleohutusvaldkonna koolitajad;
- koolitussüsteem peab olema läbitav põhitööd oluliselt häirimata;
- koolitussüsteem peab aitama kaasa haiglate ja hooldekodude tuleohutuse tagamisele;
- haiglatel ja hoolekandeesutustel peab olema olema tuleohutuskonsultant.

Lisaks tuleb viia tuleohutusalane õpe erinevate tervishoiu- ja hoolekandetöötajate põhiõppesse selliselt, et seda viiksid läbi tuleohutuskonsultandid või vastava päästealase haridusega (väljaõppega) koolitajad.

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- Tervishoiuasutuste ja arstide/õdede/hooldajate õpe peab olema viidud läbi nende jaoks tavapärasel õppekeskkonnas; õppe läbiviimine päästeasutuse haldusala juures ei ole võimalik, kuna õpetatavaid on palju.
- Tervishoiutöötajatele ja tervishoiuteenuse osutamisel osalevatele isikutele peab nii tööalast kui põhiõppes toimuvat koolitust läbi viima tuleohutuskonsultant või ohutusspetsialisti õppe läbinud isik.

Pideva enesetäiendamise võimaluse tagamiseks peavad olema olemas lihtsalt kättesaadavad ning usaldusväärsed õppematerjalid.

Koolitussüsteem tuleb luua selliselt, et oleks olemas kontrollmehhanism nii koolitatute kui ka koolitajate üle, näiteks kaardisüsteem läbi spetsialistide koolitaja. Koolitaja omab õigust kontrollida koolituste toimumist.

3.2. Koolitusprogrammi sihtrühmad ja koolitusvajadus

Objekti tuleohutuskonsultant või -spetsialist

Läbi viidud uurimuse käigus ilmnis, et Eestis on võimalik jaotada haiglad ja hoolekandeadasutused kahte suurde gruppi: suured asutused, mis on oma tegevuse jaotanud mitmetesse hoonetesse ja allüksustesse ning väikesed asutused, mis tegutsevad erafirma või kohaliku omavalitsuse asutusena. Projektimeeskond näeb siinkohal järgnevat lahendusi (on saanud intervjuudest kinnitust):

1. suurematel asutustel kas on juba olemas või oleks mõistlik leida endale töötaja, kes on võimeline kõigi asutuse alluvuses olevate hoonete ja struktuuriüksuste ehitusliku tuleohutuse ning tuleohutuspaigaldiste seisukorra üle järelevalvet teostama ja vajalikku dokumentatsiooni haldama. Väga hea oleks, kui sama inimene oskaks ja suudaks läbi viia ka personalikoolitusi, sest sellisel juhul oleks koolitus väga selgelt seotud konkreetse objekti ja selle iseärasustega. Nendeks isikuteks võiksid olla tuleohutuskonsultandi või ohutusspetsialisti koolituse läbinud isikud;

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

2. väiksematel asutustel ei ole ilmselt otstarbekas igapäevaselt tagada eelpool kirjeldatud inimese olemasolu oma personalis, mistõttu tuleks see teenus sisse osta erasektorilt või tagada see erinevatele asutustele ühiselt.

Vastutav isik

Käesolevas töös käsitletakse vastutava isikuna õigusruumist tulenevalt objekti omanikku, haldajat vmt isikut, kes on vastutav objektil toimuva tegevuse ning selle tuleohutusnõuetele vastavuse eest. Kuna vastutavate isikute töökoormus on üldjuhul suur, on raske leida sobivat aega mitmepäevaseks koolituseks. Seetõttu peab projektimeeskond oluliseks, et koolitus ei oleks pikem kui üks päev, aga samas on oluline, et koolituse käigus saadaks aru oma juriidilisest ning emotsionaalsest vastutusest ja teadvustatakse endale õigusruumist tulenevat vastutust ning oma kohustust rikkumisest tulenevaid võimalikke tagajärgi likvideerida (nii sündmuste käiku kui ka juriidilisi tagajärgi).

Evakuatsioonijuht

Evakuatsioonijuhina käsitleb projektimeeskond neid töötajaid, kelle ülesanne on tööl (valves) olles anda käsk evakuatsiooni teostamiseks ning jaotada ülesandeid teistele personaliliikmetele. Evakuatsioonijuhiks võib olla vaid isik, kellel on võimalik tööülesandeid viivitamatult katkestada evakuatsiooni korraldamiseks. Evakuatsioonijuhi koolitus on osaliselt läbi viidav koos töötaja koolitusega, millele lisandub konkreetselt evakuatsiooni juhtimist ning ülesannete jaotamise põhimõtteid käsitlev koolituse osa. Evakuatsioonijuhi koolituse viib läbi objekti tuleohutuskonsultant või –spetsialist kasutades selleks haiglate ja hoolekandeesutuste personali koolitamiseks välja töötatud materjale, kohandades need konkreetsele objektile sobivaks. Kuigi enamasti mõeldakse evakuatsioonijuhi all isikut, kellel on olemas spetsiifiline juhtimisalane väljaõpe, siis sellist ettevalmistust pole mõeldav nõuda tervishoiu- ja hoolekandeesutuste töötajatelt, kelle igapäevane töö on ohusituatsioonide juhtimisest väga erinev. Lisaks on probleeme kaadri volavusega ning lähtuda tuleb ka töötajate haridustasemest. Evakuatsioonijuhi koolituse peab olema saanud ka nt 60-aastane õde, kes on hooldekodus öösel valves koos kahe hooldajaga ning valvuriga (kellede keskmine vanus on umbes 55 aastat). Sellises olukorras on vajalik lisaks juhtimisele olla valmis ka ise evakueerimisel osalema. Antud isikuks pole mõtet rakendada ka näiteks kirurgi, kes ei saa operatsiooni pooleli jätta ja juhtimistegevusi üle võtta. Arvestades töökeskkonna eripärasid, leiab projektimeeskond, et pole võimalik rakendada klassikalist juhtimiskoolitust ja

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

kehtestada isikule rangemaid eeltingimusi. Külla aga peaks asutuse evakuaatsiooni juhiks määratud isik omama selles asutuses soovitatavalt vähemalt 6-kuulist töökogemust.

Töötaja (põhiteenust pakkuv personal)

Töötaja on käesolevas materjalis personali liige, kes tagab põhiteenuste osutamise ja on igapäevaselt tegev klientide ja/või patsientidega. Töötaja koolitus on evakuaatsiooni juhi koolitusega võrreldes mahult väiksem ning peab tagama, et personal oskab oma pädevuse piires igapäevaselt jälgida objekti tuleohutuse tagamiseks ette nähtud vahendite kasutatavust ning märkab ja vajadusel reageerib võimalikele ohtlikele situatsioonidele ja tegevustele oma vastutusallas. Lisaks on töötaja ülesanne tagada, et kõik kliendid/patsiendid oleksid teadlikud objektil kehtivatest sisekorraeeskirjadest tulenevatest õigustest ja kohustustest, mis aitavad kaasa objekti tuleohutuse tagamisele.

Töötaja koolituse osa on edaspidi vaja integreerida arstide/õdede/hooldajate ja teiste tervishoiu- ning hoolekandeteenuse osutajate põhiõppesse. Sellega tagatakse tööle asuvate isikute vähemalt üldised tuleohutusosalased teadmised, nii et edaspidi on vajalik vaid objektipõhine väljaõpe.

Koolituse põhiõppesse integreerimiseks on vaja teha järgmist:

- kõrghariduse ja kutsekõrghariduse õppekavadesse lisamiseks koostööd vastavate koolide õppenõukogudega;
- kutseõppe õppekavadesse lisamiseks ettepanek Haridus- ja Teadusministeeriumile (lisada tuleohutusteema sõnaselgelt hooldustöötaja riiklikusse õppekavasse).

Kuna rakendumas on uus kutsestandardite süsteem ja alustatakse kutsestandardite uuendamist, on vajalik tuleohutusteema kaasamise olulisusest informeerida ka Kutsekoda, kes korraldab kutsestandardite koostamist ja koordineerib kutseksamite korraldamist.

Tugipersonal (tugiteenuspersonal)

Tugipersonalina käsitletakse käesolevas materjalis neid töötajaid objektis, kes ei tegele asutuse põhiteenuste pakkumisega, vaid kas osutavad teenuseid põhiteenuse tagamiseks (nt

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

koristamine) või klientide ja külastajate muude vajaduste tagamiseks (nt lillepoe, kohviku, ajalehekioski jmt töötajad).

Kliendid ja patsiendid

Haiglate ja raviasutuste kliendid/patsiendid on ravil või raviprotseduuridel viibivad isikud, kes on seotud asutusega enamasti lühikese perioodi vältel. Hoolekandeesutuste kliendid/patsiendid on enamasti sellised, kes vajavad toetust või abistamist ja viibivad asutuses mingi kindla pikema perioodi vältel või on hoolekandeesutus nende elamiskohaks.

Erandiks on vaid varjupaik, mis pakub peavarju ja elamist isikutele, kes saavad ise hakkama.

Tabel 1. Sihtrühmade koolitussüsteemide koondülevaade

Sihtrühm	Oodatav tulemus	Eelteadmised	Koolitussüsteemi lühikirjeldus, maht ja põhimõtted
Objekti tuleohutuskonsultant või -spetsialist (haiglaid u 15 ja hoolekandeesutusi u 209, kokku u 35 in)	Oskab hinnata ja korraldada objekti ehituslikele tuleohutusnõuetele vastavust ning välja töötada objekti tuleohutusstrateegia ja protseduurireeglid.	Vähemalt keskaridus. Teab haiglate ja hoolekandeesutuste ehituslikke eripärasid ja töökorraldust.	Koolitus peab andma teadmised ja oskused, et tagada objekti ohutus ning personali käitumisjuhised. Koolitus on põhjalik ning teadmised peavad tagama toimetuleku kõigis Eesti haiglates ja hoolekandeesutustes tuleohutusala konsultandina. Suudab teadmisi viia edasi ohu olukorras vastutavatele isikutele. Koolituse maht on 156 tundi ehk 6,0 EAP. Koolitust viib läbi selleks pädev koolitusaasutus ning täiendkoolitus (maht 3,0 EAP) on vajalik vähemalt iga 5 aasta järel.
Vastutav isik	Omab süsteemset ülevaadet objekti omaniku/valdaja/haldaja erinevatest õigusaktidest tulenevatest kohustustest ja õigustest ning oskab nimetatud teadmiseid rakendada konkreetses asutuses.	-	Koolitus peab kujundama arusaama objekti omaniku/valdaja/juhi erinevatest õigusaktidest tulenevatest õigustest ja kohustustest, menetlustoimingutest jmt, et tagada objekti ohutus. Koolitus baseerub peamiselt õigusruumi tutvustamisel ja sealt tulenevate kohustuste ja õiguste selgitamisel (peab saama kõik materjalid kaasa ning võimalikult kontsentreeritult). Koolituse maht on 8 kontaktundi

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

			(üks päev). Koolitust viib läbi pädev koolitus- või päästeasutus ning täiendkoolitus (2 tundi) on vajalik vähemalt iga 3 aasta järel.
Evakuatsioonijuht	Oskab hinnata, võtta vastu otsuseid ja reageerida erinevate ohuolukordade ennetamisel ja lahendamisel vastavalt objekti tuleohutusstrateegiale ning protseduurireeglitele.	On tutvunud objekti tulekahju korral tegutsemise plaaniga.	Koolitus on seotud konkreetse objektiga ning peab tagama, et koolitav oskab käituda objektil ohuolukorda ennetavalt ning ohuolukorda likvideerida/lahendada või ohuolukorras õigesti käituda. Koolituse maht jaguneb: <ul style="list-style-type: none"> töötaja – 3 tundi teoreetilist ja 5 tundi praktilist õpet; täiendused: <ul style="list-style-type: none"> kord aastas praktiline täienduskoolitus; objekti või töökoha vahetudes paktiline täienduskoolitus; kogu teooria kordamisele iga 5 aasta järel; evakuatsioonijuhile lisandub 4 tundi teoreetilist ja 4 tundi praktilist õpet (praktiliste oskuste tõendamine evakuatsiooniabivahendite kasutamisenä ning ohuolukorra põhitegevuste teostamine praktiliste harjutuste käigus). <p>Teoreetiline koolitus viiakse läbi konkreetsel objektil tööle asumisel, ning praktiline osa koos täiendkoolitustega vähemalt 1 kord aastas. Läbiviijaks on objekti tuleohutuskonsultant.</p>
Töötaja	Oskab ohuolukorda ennetada, ära tunda ning sellele adekvaatselt reageerida.	Teab asutuse töökorraldust, omab ülevaadet erinevate ruumide paiknemisest ja kasutamise otstarbest.	
Tugipersonal	Teab asutuse tuleohutuskorraldust ja oskab käituda vastavalt asutuses kehtestatud ohutusstrateegiale ning	-	Viiakse läbi individuaalse nõustamisena objekti tuleohutuskonsultandi poolt.

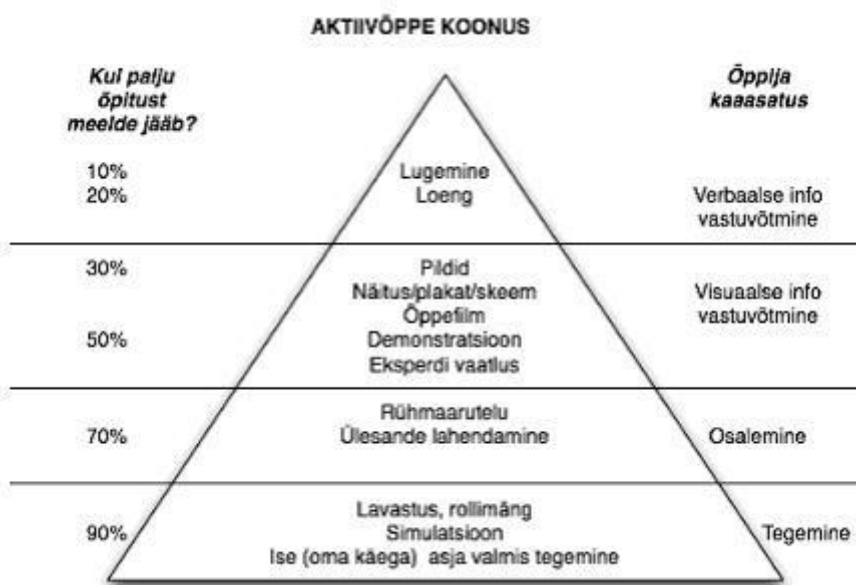
Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

	teab konkreetselt tema tööülesandena kehtestatud rolle ohuolukorras käitumiseks.		
Kliendid ja patsiendid	On teadlik asutuse sisekorraeskirjas käsitletud tuleohutusalaalastest nõuetest.	-	Viiakse läbi individuaalse nõustamisena objekti töötaja poolt.

4. ÕPPEMETODID JA -MATERJALID

4.1. Koolituse vormid ja õppemeetodite valik

Lepingust tulenevalt oli projektimeeskonna ülesanne tuua välja ka koolituse vormid, järgnevalt põhjendatakse programmides tehtud valikuid. Õppemeetodite valiku juures on oluline lähtuda sellest, millised on sihtrühma võimed, vajadused ja võimalused õppes osalemiseks. Edgar Dale on eelmise sajandi keskpaigus teinud hulgaliselt uurimusi õppimise kohta ning on välja töötanud kujundliku lahenduse sellele, kuidas õpitu aja möödudes on säilinud, (vt joonis 1). Jooniselt on selgelt näha, et aktiivsed lähenemisviisid tõhustavad meelde jätmist. Seetõttu on projektimeeskonna poolt välja töötatud koolitusprogrammis suur osatähtsus lisaks lektori poolsele sõnalisele tegevusele pildi- ja videomaterjali kasutamisel ning individuaalsetel ja rühmatöödel. Osa teemade puhul (nt abivahendite kasutamine, tuleohutuspaigaldiste vaatlus) on vaja kasutada ka praktilisi harjutusi, mida hindab ning kommenteerib koolitaja.

Joonis1 Dale'i õppimise püramiid ³⁴

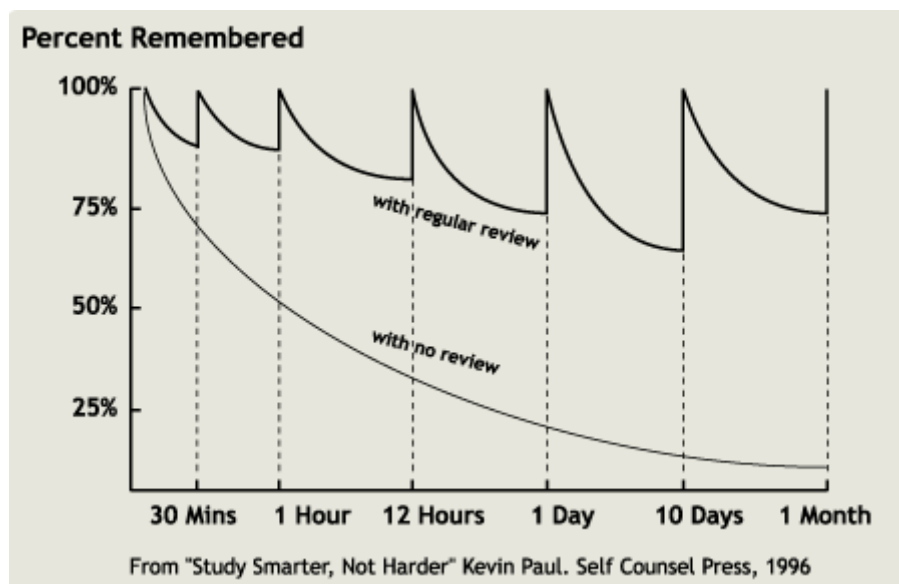
³⁴ Sissejuhatus aktiivõppesse, Mart Laanpere, <http://acinom48.wordpress.com/tag/add-new-tag/>

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Õppemeetodid näitavad peamiselt seda, kuidas õpetatakse (õppimise strateegiad, mudelid ja meetodid). Järgnevalt nimetatud meetodid on ära toodud ka vastavates koolitusprogrammides. Õppemeetodeid liigitatakse peamiselt järgmistesse klassidesse: ³⁵

- otsese õpetamise meetodid (loeng, harjutus, seletus, demonstratsioon, ettekanne, õppefilmide demonstreerimine, analoogmeetodid, laboratoorsed tööd, ülesannete lahendamine);
- interaktiivsed õppemeetodid (paaristöö, rühmatöö, õppevestlus, diskussioon, ümarlaud, ajurünnak, seminar, sümposium);
- multifunktsionaalsed õppemeetodid (õppekäik, ekskursioon, iseseisev töö kirjandusega);
- kaudse õpetamise meetodid (uurimuslik õpe, avastusõpe, probleemipõhine õpe, projektipõhine õpe, juhtumiõpe, „õigel hetkel“ õpetamine, simulatsioonid);
- laboratoorsed tööd;
- ülesannete lahendamise õppemeetodid.

Selleks, et tagada efektiivne õpitu omandamine, on olulisel kohal teemat kindlate ajavahemike tagant korrata. Lähtudes *Ebbinghausi* klassikalisest unustamise kõverast (vt joonis 2), on selgelt näha, et ilma hilisema kordamiseta omandatakse õpitavast materjalist vähem kui kolmandik.

Joonis 1 Ebbinghausi klassikaline unustamise kõver³⁶

³⁵ Rütman, T., Vanaveski, J., Inseneripedagoogika, 2010

³⁶ Paul, K, 1996, Study Smarter, Not Harder

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Seetõttu on projektimeeskond arvamisel, et asutuse siseselt tuleb lisaks kord aastas toimuvale praktilisele koolitusele luua keskkond, kus töötaja saaks ja peaks kindlate ajaperioodide tagant omandatud teadmisi kas üle kordama või teises situatsioonis rakendama. Nimetatud tegevuste efektiivsemaks tagamiseks soovib projektimeeskond luua e-õppe keskkonna, mis oleks suunatud haiglate- ja hoolekandeesutuste töötajatele ja milles oleks olemas peamised õppematerjalid ning lisaks juhtumipõhised testid (nt virtuaalsed harjutusülesanded mängulisel põhimõttel) ja lisaks õppefilm(-id), mida oleks võimalik igapäevaselt kasutada ja mis oleksid piisavalt lühikesed, informatiivsed, põnevad.

4.2. Õppevahendite loomine ja kasutamine

Koolitusprogrammide elluviimiseks on projektimeeskond ette näinud järgmiste õppevahendite loomise ning kasutamise:

- trükitud õppematerjal tuleohutuskonsultandi koolitusprogrammi teemade kohaselt, mis on kasutatav käsiraamatuna haiglates- ja hoolekandeesutustes. Õppematerjali orienteeruv tekstiline maht on minimaalselt 100 lehekülge;
- e-õppekursus, mis on suunatud objekti töötajatele, pakkumaks võimalust läbida osaliselt kontaktõppe teoreetilist osa või toetust kontaktõppes koolitusele, et võimaldada õpitu kordamist ning teadmiste kontrolli ja täiendamist. Vajadusel on see kasutatav ka teoreetilise koolituse läbimiseks. E-õppe kursus peab sisaldama töötaja ja evakuatsioonijuhil koolitusprogrammi teemasid ning situatsiooniülesannete lahendamist (eelistatult n.ö mänguna). Vajalik oleks kursuse edasiarendus objektipõhise virtuaalse evakuatsioonimodellatsiooni loomiseks (teostatav, kui kõigil objektidel on olemas mõõtkavas plaanid ning informatsioon klientide ja personali tegevuse ja seisundi kohta);
- taasesitamist võimaldav audio-visuaalne õppematerjal (nt DVD), mis käsitleb vähemalt järgmisi teemasid: tulekahju tekkepõhjused; tulekahju areng; esmased kustutusvahendid ja nende kasutamine; evakuatsioonieripärad haiglates; evakuatsioonieripärad hooldekodudes; evakuatsiooniabivahendite kasutamine; evakuatsiooniõppuse korraldus haiglas ja hooldekodus. Eelistatud oleks teemade käsitus läbi konkreetse õppuse, millega kaasnevad eelnimetatud teemade õpetussõnad ja juhised;

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- töötaja ja evakuatsioonijuhi koolituse materjalid (slaidid, tunnikavad jmt koos eelnimetatud abimaterjalidega);
- ülesanded ja iseseisvate tööde juhendmaterjalid;
- tuleohutuskonsultandi õppe läbiviimisel on vaja kasutada konkreetseid praktilisi õppevahendeid ehitusmaterjalide, tuleohutuspaigaldiste ning evakuatsiooniabivahendite kasutamise ja tööpõhimõtete illustreerimiseks ning harjutamiseks. Töötaja ja evakuatsioonijuhi väljaõppel kasutatakse praktilisteks õppevahenditeks objektil kasutusel olevaid seadmeid, materjale ning abivahendeid.

Tuleohutuskonsultandi koolitusprogrammis on täiendavalt selgitatud eelpool nimetatud õppematerjale ning täpsustatud nende teemasid ja mahtusid. Samuti on täiendavalt täpsustatud vastutava isiku koolitusprogrammi. Töötaja ja evakuatsioonijuhi koolituse läbiviimiseks vajalikud materjalid on kõik eelpool kirjeldatud ning lisaks kasutatakse konkreetsel objektil olemasolevaid abivahendeid ja tuleohutuspaigaldisi. Töötaja ja evakuatsioonijuhi koolitamiseks vajalikud eelteadmised ja materjalid peavad olema kättesaadavad tuleohutuskonsultandi koolituse läbimisel.

5. HINDAMISMEETODID

5.1 Õpiväljundite saavutatuse hindamine

Osalejate poolt saavutatud õpiväljundite hindamisel kasutatakse mitteeristavat hindamist, mistõttu on oluline, et koolitatavad omandaksid kõigil koolitusprogrammis käsitletud teemadel vähemalt väljundina kirjeldatud taseme. Kuidas hinnatakse väljundi saavutamist erinevate sihtrühmade koolitusprogrammides, on kirjeldatud järgnevalt:

- vastutav isik peab olema võimeline koolituse lõpus kirjeldama oma ülesandeid konkreetsel objektil ning oskama lahendada koolitaja poolt etteantud situatsiooni;
- objekti tuleohutuskonsultant peab esitama ja kaitsma õpimappi (sisaldab ka ühe objekti tuleohutusstrateegia ja protseduurireeglite väljatöötamist tulenevalt riskihalduse põhimõtetest), mille läbi tõendab, et on võimeline omandatud teadmised kandma üle raalsesse ellu, olles valmis täitma vajalikku tuleohutusala dokumentatsiooni ning koostama vajalikke objektipõhiseid juhendmaterjale;
- töötaja ja evakuatsioonijuht peavad oma pädevust näitama tuleohutuskonsultandile praktilise õppuse käigus ning olema seejuures valmis põhjendama, miks mingit konkreetset tegevust tehakse.

5.2. Koolituse läbimise tõendamine

Objekti tuleohutuskonsultandi koolitust korraldab pädev koolitusasutus ning koolituse edukal läbimisel väljastatakse koolitatule täienduskoolituse tunnistus, mis annab koolitatule õiguse tegutseda haigla või hoolekandeesutuse tuleohutuskonsultandina ning selleläbi viia läbi koolitusi haiglate ja hoolekandeesutuste töötajatele.

Haiglate ja hoolekandeesutuste töötajate koolitamise alustamisest (konkreetsel grupile) annab tuleohutuskonsultant vähemalt kaks nädalat enne teada ning esitab hiljemalt kahe

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

nädala jooksul peale koolitust pädevale koolitusasutusele kõigi edukalt lõpetanute nimekirja koolituse läbimist tõendava kaardi väljastamiseks.

Vastutavatele isikutele väljastatakse peale koolituse läbimist täienduskoolituse tunnistus.

KOOLITUSPROGRAMMID

Haigla ja hoolekandeesutuse vastutava isiku koolitusprogramm

Maht	8 tundi kontaktõppes või e-õppes
Koolituse kestus	1 päev
Õppevormid	Kontakt tundide maht: 8 tundi
Õppekeel	Eesti keel
Koolitaja kvalifikatsioon	Juriidiline ja/või päästealane kõrgharidus ja töökogemus päästealal

1. ÕPPE EESMÄRGID JA OODATAVAD ÕPIVÄLJUNDID

Haigla ja hoolekandeesutuse vastutava isiku koolitusprogrammi eesmärgiks on:

- suurendada haiglate ja hoolekandeesutuste vastutavate isikute teadlikkust oma vastutusest ohutu ja turvalise töökeskkonna kujundamisel;
- luua võimalused, et haiglate ja hoolekandeesutuste vastutavad isikud väärtustaksid ohutust ning turvalisust.

Haigla ja hoolekandeesutuse vastutava isiku koolitusprogrammi edukal lõpetamisel koolitatu:

- omab süsteemset ülevaadet objekti vastutava isiku seadustest tulenevatest kohustustest ja õigustest ning oskab nimetatud teadmiseid rakendada konkreetsetes asutuses;
- teab haigla ja hoolekandeesutuse riske ning võimalusi nende minimeerimiseks.

2. ÕPPE ALUSTAMISE TINGIMUSED

Koolitusele kandideeriv isik peab olema läbinud objekti töötaja koolituse.

3. ÕPPE LÕPETAMISE TINGIMUSED JA LÕPETAMISEL VÄLJASTATAVAD DOKUMENDID

Õppe läbimisel on kohustuslik osaleda vähemalt 75% kontaktõppe tundides ning osaleda kõigis tundides läbiviidavates iseseisvates ja grupitöodes.

Koolituse läbimisel väljastatakse täienduskoolituse tunnistus.

4. KOOLITUSPROGRAMMI ÜLESEHITUSE KIRJELDUS

Aine nimetus, alateemad	Maht tundides
1. OBJEKTI VASTUTAVA ISIKU KOHUSTUSED	5
Alateemad: <ul style="list-style-type: none">• „Tuleohutuse seadus“ ja selle alusel kehtestatud määrused;• „Hädaolukorra seadus“;• süüteomenetlus;• „Haldusmenetluse seadus“. Õppemeetodid: loeng, seletus, analoogmeetod, rühmatöö, diskussioon, kaasuste lahendamine. Õppematerjalid: trükitud õppematerjal objekti omaniku/valdaja kohustustest ning erinevatest menetlusviisidest. 2-3 kaasust lahendamiseks. Loenguslaidid.	
2. HAIGLA JA HOOLEKANDEASUTUSE RISKIHALDUS	3
Alateemad: <ul style="list-style-type: none">• ohtude tuvastamine haiglates ja hoolekandeesutustes;• evakuatsiooni eripärad haiglates ja hoolekandeesutustes. Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, õppefilmid, õppekäik. Õppematerjalid: õppematerjal haigla- ja hoolekandeesutuse riskihaldusest (käsitletakse sama materjali kõigil sihtrühmadel). Näitlikud õppevideod haigla tulekahju levikust ning arengust, haigla ja hoolekandeesutuse evakuatsioonieripära näitlikustavad videod ning arvutimodellatsioonid. Loenguslaidid.	

Objekti tuleohutuskonsultandi koolitusprogramm

Maht	156 tundi; 6,0 EAP
Koolituse kestus	1 semester
Õppevormid	Kontaktundide maht: 4x2 koolituspäeva (64 tundi), sh õpimapi kaitsmine Iseseisev töö: 92 tundi
Õppekeel	Eesti keel
Koolitaja kvalifikatsioon	Kõrgharidus, koolituskogemus vähemalt 3 aastat Tervishoiu- ja hoolekandeesutuse töökorralduse teema läbiviija peab <ul style="list-style-type: none">• omama töökogemust tervishoiu- või hoolekandeesutuses;• valdama tervishoiu- ja hoolekandesüsteemi ülesehitust (k.a seadusandlust) ning töökorraldust. Teiste teemade läbiviija puhul on vajalik teadmiste taseme tõendamine varasema õpi- ja töökogemuse baasil.

1. ÕPPE EESMÄRGID JA OODATAVAD ÕPIVÄLJUNDID

Objekti tuleohutuskonsultandi koolitusprogrammi eesmärgiks on:

- luua võimalused haiglate- ja hoolekandeesutuste ehitusliku ja korraldusliku ohutuse tagamiseks ühtsetel alustel kogu riigis;
- toetada koolitatute teadmiste, oskuste ja väärtuste kujunemist, mis on vajalikud haiglate ja hoolekandeesutuste ohutusalase võimekuse tagamiseks;
- luua koolitatutele eeldused professionaalse ja teotahtelise ohutuskonsultandina töötamiseks.

Objekti tuleohutuskonsultandi koolitusprogrammi edukal lõpetamisel koolitatu:

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- oskab objekti ehituslikku tuleohutussüsteemi kontrollida ja välja arendada haiglates ja hooldekandeesutustes;
- oskab hinnata haiglates ja hooldekandeesutustes kasutusel olevate tuleohutuspaigaldiste nõuetele vastavavust;
- oskab välja töötada ning hallata objekti tuleohutusosalast dokumentatsiooni;
- oskab välja töötada objekti tuleohutusstrateegia ja protseduurireeglid haiglates ja hooldekandeesutustes tulenevalt riskihalduse põhimõtetest;
- oskab läbi viia personali tuleohutusosalast koolitust objektil vastavalt evakuatsioonijuhi ja töötaja koolitusprogrammile.

2. ÕPPE ALUSTAMISE TINGIMUSED

Koolitusele kandideeriv isik peab omama vähemalt keskharidust.

3. ÕPPE LÕPETAMISE TINGIMUSED JA LÕPETAMISEL VÄLJASTATAVAD DOKUMENDID

Õppe läbimisel on kohustuslik osaleda vähemalt 75% kontaktõppe tundides ning kõigi iseseisvate tööde positiivsele tulemusele esitamine.

Õpe lõpeb õpimapi kaitsmisega. Õpimapp on keskendunud eesmärgipärane kollektsioon koolitatu töödest, mis annab tunnistust koolitatu õpiprotsessist (nii formaalsest kui ka mitteformaalsest) ja saavutustest läbi õpiaja.

Õpimapp on arvestatud, kui see vastab järgmistele hindamiskriteeriumitele:

- õpimappi on lisatud 75% tunnitöödest ja koolitatu poolt koostatud objekti (tule-)ohutusala dokumentatsioon;
- eneseanalüüsis on koolitatu välja toonud oma tugevused ja arendamist vajavad kohad tööks ohutusspetsialistina;
- õpimappi on lisatud põhjendatud hinnangutega tagasisideküsimustik.

Õpimapi kaitsmisele lubatakse koolitatu, kes on esitanud õpimapi vastavalt koolitusprogrammile lisatud juhendile.

Koolitust on võimalik lõpetada või osaliselt läbida ka varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) alusel. VÕTA jaoks esitatakse järgmised materjalid:

- tõendid varasematest õpingutest ja töökogemusest, mis tõendavad koolituse õpiväljundite olemasolu;
- koolitatu poolt koostatud objekti (tule-)ohutusala dokumentatsioon;
- eneseanalüüsis on koolitatu välja toonud oma tugevused ja arendamist vajavad kohad tööks ohutusspetsialistina.

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Lõpetamisel väljastatakse täienduskoolituse tunnistus.

4. KOOLITUSPROGRAMMI ÜLESEHITUSE KIRJELDUS

Aine nimetus, alateemad	Kontakttundide maht
1. TERVISHOIU- JA HOOLEKANDEASUTUSTE TÖÖKORRALDUS	2
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">• tervishoiu- ja hoolekandeadutuse olemus (ülesanded, tegevusvaldkonnad, teenuse osutajad);• tervishoiu- ja hoolekandeadutuse töökorrallus (töötajad, tööajad jmt);• tervishoiu- ja hoolekandeadutuste patsiendid, kliendid. <p>Õppemeetodid: loeng, seletus, grupitöö või ülesannete lahendamine. Õpiväljund: mõistab tervishoiu- ja hoolekandeadutuste töökorrallust tasemel, mis võimaldab omandatud teadmisi rakendada objekti tuleohutusplaani (näidise) koostamisel. Õppematerjalid: õppematerjal koos loenguslaididega. Töökorralluse ülesanne. Loenguslaidid.</p>	
2. PÄÄSTETÖÖD	6
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">• tulekahju alused - tulekahju levik ja sellega kaasnevad ohud, tulekahju tekkepõhjused;• tuldkustutavad ained ja esmased kustutusvahendid;• Päästeameti operatiivteenistuslik struktuur ja töökorrallus, päästeressursi tegevusvalmidus, päästetöö- ja demineerimistöe juhi õigused ja kohustused päästetööl, erinevate ametkondade ja teenistuste vastutusalad ning koostöö päästesündmustel;• Häirekeskuse struktuur ja töökorrallus, Päästeala infotelefon 1524;• evakuatsioon;• päästetööde läbiviimise põhiaspektid. <p>Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, õppefilmid. Õpiväljundid: mõistab päästetööde juhiga tehtava koostöö põhimõtteid ning oskab omandatud teadmised kanda üle konkreetse objekti võimalikele ohuolukordadele. Õppematerjalid: tulekahju arengu õppefilm. Tulekustutusvahendite õppefilmid. Õppematerjal ja loenguslaidid. Ülesanne päästetööde juhiga tehtava koostöö kohta.</p>	
3. EHITUSLIK TULEOHUTUS	14
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">• õigusaktid (seadused, määrused, standardid, normid), ehitusprojektid, kütte- ja ventilatsioonisüsteemid;	

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

- ehituskonstruksioonid ja materjalid (tuleohutusklassid, süttivus, tulepüsimus, tuletundlikkus jne);
- tuletõkkesektsioonide moodustamine (läbiviigid, terviklikkus, avatäited);
- nõuded evakuatsiooniteedele ja -pääsudele (arvestades igasugu eripärasid).

Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, ülesannete lahendamine, iseseisev töö, grupidöö.

Õpiväljundid: oskab kirjeldada konkreetset objekti ehitusliku tuleohutuse aspektidest ning mõistab erinevate tuleohutusega seonduvate hoone osade tähtsust.

Õppematerjalid: trükitud õppematerjal ehitusliku tuleohutuse kohta (min 30 lk+ määrused ja standardid). 3-4 ülesannet ehitusliku tuleohutuse lahendamiseks ning iseseisva töö juhend.

Loenguslaidid. Arvutimodellatsioonid ning illustreerivad videod.

4. TULEOHUTUSPAIGALDISED

14

Alateemad:

- tulekahjusignalisatsioonisüsteem ATS;
- ehitisesisene tuletõrjevõrk;
- automaatsed kustutussüsteemid;
- suitsu ja kuumuse kontrollsüsteemid;
- tuletõkkeuksed;
- esmased tulekustutusvahendid;
- piksekaitse;
- turvalagustus.

Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, ülesannete lahendamine, iseseisev töö, grupidöö.

Õpiväljundid: tunneb objektil kasutusel olevate tuleohutuspaigaldiste tööpõhimõtet ning tuleohutuspaigaldiste tööks vajalike nõuete tagamise põhimõtteid.

Õppematerjalid: trükitud õppematerjal (min 30 lk+ vastavad määrused ja standardid) tuleohutuspaigaldiste tööpõhimõtte ning käsitlemise kohta (osaliselt sisend saadav vastavast hankest). Iseseisva töö juhend. 2-3 ülesannet. Loenguslaidid. Õppetendid erinevate paigaldiste tööpõhimõtte ning kasutamise õppimiseks. Illustriatiivsed videod ning skeemid tuleohutuspaigaldiste tööpõhimõtte kohta.

5. RISKIHALDUS

16

Alateemad:

- ohtude tuvastamine haiglates ja hoolekandeesutustes;
- evakuatsioonieripärad haiglates ja hoolekandeesutustes;
- ohtude tagajärgede ja tõenäosuse hindamine;
- ennetusmeetmete kavandamine haiglates ja hoolekandeesutustes;
- valmisolek ja reageerimine haiglates ja hoolekandeesutustes;
- õnnetuse tagajärgede leevendamine.

Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, probleemipõhine õpe, iseseisev töö, grupidöö.

Õpiväljundid: koostatud on objekti tuleohutuskava ja protseduurireeglid.

Õppematerjalid: trükitud õppematerjal haigla ja hoolekandeesutuse riskihalduse kohta (maht min

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

30 lk + määrused ja standardid). Olukorra kirjeldus ja probleemipõhise ülesande juhend. Iseseisva töö juhend. Loenguslaidid.	
6. TULEOHUTUALANE DOKUMENDIHALDUS	4
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">• seadusandlus - antud valdkonda reguleerivad õigus- ja tehnilised normid;• tuleohutusaruanne;• tulekahju korral tegutsemise plaan (evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise tegevuskava, skeemid);• tulekahjuõppuse kirjalik kokkuvõte;• paigaldiste kontroll ja hoolduse dokumentatsioon. <p>Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, probleemipõhine õpe, iseseisev töö, grupitöö. Õpiväljundid: koostatud on objekti tuleohutusaruanne, tulekahju korral tegutsemise plaan ning paigaldiste kontroll ja hoolduse dokumentatsioon vastab nõuetele.</p> <p>Õppematerjalid: kommenteeritud juhendmaterjal tuleohutusosalase dokumentatsiooni täitmiseks. Olukorra kirjeldus ja probleemipõhise ülesande juhend. Iseseisva töö juhend. Loenguslaidid.</p>	
7. KOOLITUSÕPE	8 (koos õpimapi kaitsmisega)
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">• õppemeetodid;• tehnilised õppevahendid;• esinemine, distsipliin, õppetunni ülesehitus. <p>Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, iseseisev töö, videotreening. Õpiväljundid: õpimapi esitlemine ning asutuse töötaja koolituse näidistunni läbiviimine 10 min ulatuses. Õppematerjalid: loenguslaidid, iseseisva töö juhend.</p>	

Haigla ja hoolekandeesutuse töötaja koolitusprogramm

Maht	8 kontakt- ja e-õppe tundi
Koolituse kestus	1 õppepäev (8 tundi) või 2 õppepäeva (4+4 tundi)
Õppevormid	Teoreetiline õpe: 3 tundi Praktiline õpe: 5 tundi
Õppekeel	Eesti keel/vene keel
Koolitaja kvalifikatsioon	Tuleohutuskonsultant

1. ÕPPE EESMÄRGID JA OODATAVAD ÕPIVÄLJUNDID

Haigla ja hoolekandeesutuse töötaja koolitusprogrammi eesmärgiks on:

- luua tingimused, et haigla ja hoolekandeesutuste töötajad oleksid tuleohutusalaselt koolitatud;
- toetada koolitatute teadmiste, oskuste ja väärtuste kujunemist, mis on vajalikud haiglate ja hoolekandeesutuste tuleohutuslase võimekuse tagamiseks.

Haigla ja hoolekandeesutuse töötaja koolitusprogrammi edukal lõpetamisel koolitatu:

- oskab hinnata ohte, võtta vastu otsuseid ja reageerida erinevate ohuolukordade ennetamisel ja lahendamisel vastavalt objekti tuleohutusstrateegiale ning protseduurireeglitele;
- oskab teavitada kliente ja patsiente asutuse sisekorraeskirjas käsitletud tuleohutuslastest nõuetest ning on võimeline kontrollima eelnimetatud nõuete täitmist.

2. ÕPPE ALUSTAMISE TINGIMUSED

Koolitusel osalev isik peab:

- olema objekti töötaja;
- olema tutvunud objekti tulekahju korral tegutsemise plaaniga.

3. ÕPPE LÕPETAMISE TINGIMUSED JA LÕPETAMISEL VÄLJASTATAVAD DOKUMENDID

Koolitussüsteem haiglate ja hooldekodude personalile ja klientidele

Õppes tuleb läbida teoreetiline ning praktiline osa, mis võivad toimuda erinevatel aegadel, kuid koolituse edukaks lõpetamiseks on kohustuslik mõlema osa läbimine.

Õpe lõpeb evakuatsiooniõppuse või –harjutuse sooritamisega, mille käigus hinnatakse koolitatavate oskusi ohuolukordade tuvastamisel, nende reageerimisel ning evakuatsiooniprotsessis osalemisel.

Lõpetamisel väljastatakse koolituse läbimist tõendav kaart.

4. KOOLITUSPROGRAMMI ÜLESEHITUSE KIRJELDUS

Aine nimetus, alateemad	Maht tundides
1. TULEKAHJU ENNETAMINE OBJEKTIL	2 + 1
Alateemad: <ul style="list-style-type: none">ohtude tuvastamine (ohtlikud ained, tegevused objektil, hoones viibivate inimeste käitumine);ohtude hindamine;õnnetuse ärahoidmine. Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, õppefilmid, praktiline harjutus. Õpiväljundid: teab ohuolukordade tekkimise erinevaid võimalusi, on valmis ohuolukorras erinevalt reageerivate patsientide või klientide abistamiseks, juhendamiseks.	
2. OHUOLUKORRAS KÄITUMINE	1 + 4
Alateemad: <ul style="list-style-type: none">ohuolukorrast teavitamine;evakuatsioon;esmased tulekustutusvahendid;suhtlemine operatiivteenistustega. Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, probleemipõhine õpe, grupitöö, praktiline harjutus. Õpiväljund: oskab reageerida erinevate ohuolukordade ennetamisel ja lahendamisel vastavalt objekti tuleohutusstrateegiale.	

Haigla ja hoolekandeesutuse evakuatsioonijuhhi koolitusprogramm

Sihtrühm	Objektil ohuolukorras vastutavad isikud
Maht	8 kontakttundi
Koolituse kestus	1 õppepäev
Õppevormid	Teoreetiline õpe: 4 tundi Praktiline õpe: 4 tundi
Õppekeel	Eesti keel/vene keel
Koolitaja kvalifikatsioon	Tuleohutuskonsultant

1. ÕPPE EESMÄRGID JA OODATAVAD ÕPIVÄLJUNDID

Haigla ja hoolekandeesutuse evakuatsioonijuhhi koolitusprogrammi eesmärgiks on:

- luua tingimused, et haigla ja hoolekandeesutuste personaliliikmed oleksid ohutusalaselt koolitatud;
- toetada koolitatute teadmiste, oskuste ja väärtuste kujunemist, mis on vajalikud haiglate ja hoolekandeesutuste ohutusalase võimekuse tagamiseks.

Haigla ja hoolekandeesutuse evakuatsioonijuhhi koolitusprogrammi edukal lõpetamisel koolitatu:

- teab ja järgib objekti tulekahju korral tegutsemise plaani;
- oskab hinnata ohuolukorda, võtta vastu otsuseid ja reageerida erinevate ohuolukordade ennetamisel ja lahendamisel vastavalt objekti tuleohutusstrateegiale ning protseduurireeglitele;
- oskab teha koostööd operatiivjõududega.

2. ÕPPE ALUSTAMISE TINGIMUSED

Koolitusele kandideeriv isik peab:

- olema objekti töötaja ning varasemalt läbinud töötaja koolituse;
- olema tutvunud objekti tulekahju korral tegutsemise plaaniga;
- soovitatavalt omama töökogemust objektis vähemalt 6 kuud.

3. ÕPPE LÕPETAMISE TINGIMUSED JA LÕPETAMISEL VÄLJASTATAVAD DOKUMENDID

Õppes tuleb läbida teoreetiline ning praktiline osa, mis võivad toimuda erinevatel aegadel, kuid koolituse edukaks lõpetamiseks on kohustuslik mõlema osa läbimine.

Õpe lõpeb evakuatsiooniõppuse või –harjutuse sooritamise, mille käigus hinnatakse koolitatava oskusi ohuolukordade tuvastamisel, nendele reageerimisel ning evakuatsiooniprotsessi juhtimisel.

Lõpetamisel väljastatakse koolituse läbimist tõendav kaart.

4. KOOLITUSPROGRAMMI ÜLESEHITUSE KIRJELDUS

Aine nimetus, alateemad	Maht tundides
1. OHUOLUKORRA ENNETAMINE OBJEKTIL	1 + 1
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">tulekahjuga kaasnevad ohud ning võimalikud tagajärjed (erinevates olukordades);tulekahju tekkimise võimalikud põhjused;tulekahju kustutamise põhi- ja ohutusreeglid. <p>Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, probleemipõhine õpe, õppefilmid, praktiline harjutus.</p>	
2. OHUOLUKORRAS KÄITUMINE	3 + 3
<p>Alateemad:</p> <ul style="list-style-type: none">kriisipsühholoogia alused;ohuolukorrast teavitamine (patsientide, klientide, töötajate);tulekahju teate edastamine Häirekeskusesse ja selle sisu;suhtlemine operatiivteenistustega (k.a edastatava teabe sisu);inimeste päästmine ohustatud alast;ohutu evakuatsiooni põhimõtted;evakuatsiooni korraldamine;esmased tulekustutusvahendid. <p>Õppemeetodid: loeng, seletus, demonstratsioon, probleemipõhine õpe, õppefilmid, praktiline harjutus.</p> <p>Õpiväljundid: oskab ohte hinnata, võtta vastu otsuseid ja reageerida erinevate ohuolukordade ennetamisel ja lahendamisel vastavalt objekti tuleohutusstrateegiale ning protseduurireeglitele.</p>	